

BİR KİTAP - BİR YAZAR

KİTAP: ÇIKRIKLAR DURUNCA

Çıkrık yün eğirmek için kullanılırdı. Marmara'da ipek, Batı Anadolu'da ve Akdeniz'de pamuk, Orta Anadolu'da tiftik, Doğu Anadolu'da yün eğirdi, çıkrıklarda; Bir milletin umudu idi, o zamanlarda çıkrık. Kumaş, kilim, halı için ip saran çıkrıklar sustu bir zaman sonra tavan arasına kaldırıldı.

Osmanlı İmparatorluğu 16. ve 17. yüzyıla dek kendi ihtiyacını ülke içindeki kaynaklarından karşılayan bir ekonomiye sahipti. 17. yüzyılda sanayileşmedeki gelişmeye ayak uyduramayınca çöküş süreci başladı. Ülke insanının elinden çıkan az miktarda olan, pahalı mamuller, fabrikasyon ürünlerle rekabet edemedi. Makine ile ucuz ürünler piyasaya hakim oldu. Kapitalasyonlar yerli sanayinin korunmasını engelledi. Cengiz Özakıncı'nın "Türkiye'nin Siyasi İntiharı Yeni Osmanlı Tuzağı" adlı kitabının son kısmı; Hangi Osmanlı bölümünde Osmanlı İmparatorluğunun düştüğü durumu özetliyor. Hangi Osmanlı bölümünde birde Sadri Etem Ertem'in 1931'de yayınlanan "Çıkrıklar Durunca" adlı romanında aynı konu işlendiği belirtilmektedir. Yukarıda Çıkrıklar Durunca romanının dördüncü bölümünden kısa bir özet sundum.

İngiltere'nin 300 yıl süren çabasının 1838 yılı Balta Limanı Ticaret Antlaşması sonrası, 1856 yılına gelindiğinde

Ankara geçisine nasıl İngiliz damgası vurulduğu yukarıdaki özet bölümden izlenmiştir. Özellikle 1838 İngiliz-Osmanlı Ticaret Antlaşmasından sonra ortaya çıkan durumu, o dönemin toplumsal yapısını yansıtarak işleyen "Çıkrıklar Durunca" romanı, küreselleşme haritasının ilk çizgilerin ne zaman çizilmeye başlandığının görülmesi açısından yayımından yetmiş yıl sonra bile okunmayı hak etmektedir. Ankara geçisinin 1000 yıllık öyküsü gösteriyorki; Osmanlı, savaş alanlarında askeri ve siyasi yenilgilere uğramadan önce, bilimsel, teknolojik alanda geri kalarak ekonomik-siyasi çöküntüye ve askeri yenigiye uğramıştır. Üretimde, buhar gücünden yararlanmayan Osmanlı sanayisi, ucuz yabancı fabrika ürünlerinin karşısında, el yapımı pahalı ürünlerle dikilemediği ve kötü yönetimlerin yüzünden, yerli çıkrıklar durmuş; 600 yıl batıya ekonomik olarak üstün olan Osmanlı çökmüştür.

Atatürk'ün 1923 İzmir İktisat Kongresindeki bir sözü şöyledir: "Bir ulusun doğrudan doğruya yaşamıyla ilgili olan, o ulusun ekonomisidir." Yine Atatürk'ün bir sözü: Çalışmadan, öğrenmeden, yorulmadan rahat yaşamının yollarını alışkanlık haline getirmiş milletler; evvala haysiyetlerini, sonra hürriyetlerini ve daha sonra da istikballerini kaybede

YAZAR: SADRI ETEM ERTEM KİMDİR?

1898'de İstanbul'da doğan Sadri Ertem'in ilk çocukluk yılları subay olan babasının görevi nedeniyle, Anadolu ve Rumeli'nin çeşitli kentlerinde geçti. İstanbul'a döndüklerinde (1908), Üsküdar Askeri Rüştüyesi'nde başlayan

öğrenimini Üsküdar Sultaniyesi'nde sürdürdü. İlk yazısı, yaz tatillerinde çalıştığı Tercüman-ı Hakikat gazetesinde yayımlandı (1912). Üniversiteye başladığı yıllarda, Tanin gazetesinde yazmaya başladı. İlk öykü çalışmalarını